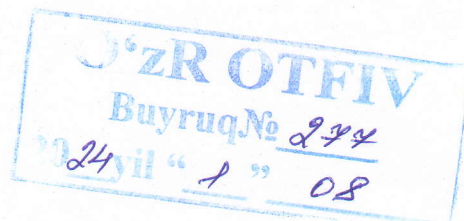

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

70810203–Tuproqshunoslik magistratura mutaxassisligining

MALAKA TALABI

Toshkent - 2024

ISHLAB CHIQLILGAN VA KIRITILGAN:

Toshkent davlat agrar univertiteti.

TASDIQLANGAN VA AMALGA KIRITILGAN:

O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligining
2024 yil « 1 » 08 dagi 247 - sonli buyrug‘i bilan tasdiqlangan.

JORIY ETILGAN:

O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi.

Mazkur Malaka talablari “Oliy ta’limning davlat ta’lim standarti. Asosiy qoidalar”, “Oliy ta’limning davlat ta’lim standarti. Oliy ta’lim yo‘nalishlari va mutaxassisliklari klassifikatori”, O‘zbekiston Respublikasi Milliy va tarmoq malaka doiralari (ramkasi), kasbiy standartlar va kadrlar buyurtmachilari takliflariga muvofiq ishlab chiqilgan va rasmiy me’yoriy-uslubiy hujjat hisoblanadi.

O‘zbekiston Respublikasi hududida Malaka talablarini rasmiy chop etish huquqi O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligiga tegishlidir.

MUNDARIJA

T/r		bet
1.	Umumiy tavsifi.....	4
1.1.	Qo‘llanish sohasi	4
1.1.1.	Malaka talabining qo‘llanilishi.....	4
1.1.2.	Malaka talabining asosiy foydalanuvchilari.....	4
1.2.	Kasbiy faoliyatlarning tavsifi	4
1.2.1.	Kasbiy faoliyatning sohalari.....	4
1.2.2.	Kasbiy faoliyatlarning obyektlari.....	4
1.2.3.	Kasbiy faoliyatlarning turlari	5
1.2.4.	Kasbiy vazifalari.....	5
2.	Kasbiy kompetensiyalariga qo‘yiladigan talablar	7
3.	Amaliyotlarga qo‘yiladigan talablar	8
4.	Fanlar katalogining tuzilishi	9
	Bibliografik ma’lumotlar	10
	Kelishuv varag‘i.....	11

1. Umumiy tasnifi

70810203 – *Tuproqshunoslik* magistratura mutaxassisligi bo'yicha magistrlar tayyorlash kunduzgi ta'lim shakllarida amalga oshiriladi. Kunduzgi ta'limda magistratura dasturining me'yoriy muddati 2 yil.

1.1. Qo'llanish sohasi

1.1.1. Malaka talabining qo'llanilishi.

Malaka talablari 70810203 – *Tuproqshunoslik* magistratura mutaxassisligi bo'yicha magistrlar tayyorlovchi barcha oliy ta'lim muassasalari uchun talablar majmuyini ifodalaydi.

1.1.2. Malaka talablarining asosiy foydalanuvchilari:

Mazkur ta'lim yo'nalishi bo'yicha malaka talablari, o'quv reja va o'quv dasturlarini ishlab chiqish va yangilash, ular asosida o'quv jarayonini samarali amalga oshirish uchun mas'ul hamda o'z vakolat doirasida bitiruvchilarning tayyorgarlik darajasiga javob beradigan oliy ta'lim muassasasining boshqaruv xodimlari (rektor, prorektorlar, o'quv bo'limi boshlig'i, dekanlar va kafedra mudirlari) va professor-o'qituvchilari;

magistratura mutaxassisligining o'quv rejasi va o'quv dasturlarini o'zlashtiruvchi oliy ta'lim muassasasining magistr talabalari;

magistratura bitiruvchilarining tayyorgarlik darajasini baholashni amalga oshiruvchi Davlat attestatsiya komissiyalari;

ta'limni boshqarish bo'yicha vakolatli davlat organlari;

oliy ta'lim tashkilotlarini moliyalashtirishni ta'minlovchi organlar;

oliy ta'lim tizimini akkreditatsiya va sifatini nazorat qiluvchi vakolatli davlat organlari;

kadrlar buyurtmachilari va ish beruvchi tashkilot va korxonalar;

oliy ta'lim muassasalariga o'qishga kirayotgan bakalavriat bitiruvchilari va boshqa manfaatdor shaxslar.

1.2. Kasbiy faoliyatlarning tavsifi.

1.2.1. Kasbiy faoliyatining sohalari:

Tuproq qoplami bo'yicha tuproq-ekologik, tuproq-landshaft, tuproq meliorativ, agrokimyoviy, kartografik, baholash tadqiqotlarini amalga oshiruvchi qishloq xo'jaligi tizimidagi tashkilotlar, ilmiy-tadqiqot institutlari, Tuproqshunoslik va agrokimyoviy tadqiqotlar instituti va uning hududiy filiallarida;

O'zbekiston Respublikasi qishloq xo'jalik vazirligi va uning hududiy bo'linmalari;

atrof-muhit monitoringi va ekologik muammolarni yechish bilan bog'liq tashkilotlar;

Respublika agrokimyotahlil markazi va uning hududiy bo'linmalari;

viloyatlar fermer xo'jaliklari uyushmalari;

Oliy ta'lim, malaka oshirish va qayta tayyorlash, professional ta'lim muassasalari.

1.2.2. Kasbiy faoliyatlarning obyektlari.

Yerning tuproq qoplami, turli landshaf tuproqlari, tuproq tiplari, tipchalari va ularni hosil qiluvchi ona jinslar, o'simlik qoplami va tuproq biotasi, tuproq

unumdorligi va uni boshqarish, tuproq eritmasi va yer osti suvlari, tuproq va yer resurslari, tuproq qoplamidagi tabiiy va texnogen jarayonlar, tuproqni tiklash va muhofaza qilish, tuproq qoplamining ekologik va ijtimoiy-iqtisodiy funksiyalariga oid vazifalarni amalga oshiruvchi davlat va nodavlat tashkilot, korxonalar va muassasalar, kompaniyalar (firmalar), ishlab chiqarish birlashmalari va soha korxonalarida tuproqshunos, tadqiqotchi, pedagog.

70810203 – *Tuproqshunoslik* magistratura mutaxassisligi bo‘yicha bitiruvchilar oliy ta‘lim va professional ta‘lim muassasalarida ta‘limning vakolatli boshqaruv organlari tomonidan aniqlanadigan majburiy va tanlov fanlarini o‘qitish bo‘yicha pedagogik faoliyati bilan shug‘ullanish huquqiga ega bo‘ladi.

1.2.3. Kasbiy faoliyatlarning turlari:

- *ilmiy-tadqiqot faoliyati;*
- *ishlab chiqarish-texnologik faoliyati;*
- *tashkiliy-boshqaruv faoliyati;*
- *loyihaviy-xaritalash va yerlarni baholash faoliyati;*
- *konsalting-servis xizmatini ko‘rsatish faoliyati;*
- *oliy, malaka oshirish va qayta tayyorlash ta‘lim muassasalarida ilmiy-pedagogik hamda professional ta‘lim muassasalarida pedagogik faoliyat (o‘rnatilgan tartibda).*

1.2.4. Magistrning kasbiy vazifalari.

70810203 – *Tuproqshunoslik* magistratura mutaxassisligi bo‘yicha Milliy malaka ramkasining 7-malaka darajasi hamda magistr kasbiy faoliyatlarining sohalari, obyektlari va turlariga muvofiq magistratura bitiruvchisi quyidagi kasbiy vazifalarni bajarishga qodir bolishi lozim:

Ilmiy-tadqiqot faoliyatida:

fundamental tuproqshunoslik sohasida ilmiy-tadqiqotlarni olib borish, tuproqdagi jarayonlarni boshqarish va baholashda yangi innovatsion texnologiyalarni ishlab chiqish va qo‘llash;

me‘yoriy-huquqiy hujjatlarga muvofiq kompleks ilmiy-ishlanmalarni, tuproq ekologik tadqiqotlarini va yer resurslariga oid tadqiqotlarni loyihalashtirish va amaliyotda qo‘llash;

tuproqshunoslik sohasidagi yangi g‘oyalarni va uslubiy yechimlarni umumlashtirish;

ilmiy-tadqiqot muassasalarida ishlash;

o‘tkazilayotgan tadqiqotlar mavzusi bo‘yicha ilmiy sharhlarni ishlab chiqish, referatlar va bibliografiyalarni tuzish;

ilmiy seminarlar, simpoziumlar va ilmiy-amaliy konferensiyalarda ma‘ruza bilan ishtirok etish, ilmiy nashrlarga maqolalar tayyorlash;

innovatsion ko‘rgazma yarmarkalarida ilmiy izlanishlar natijalarini namoyish etish;

innovatsion ishlanmalarni ishlab chiqarishga tatbiq etish.

Ishlab chiqarish-texnologik faoliyatida:

mustaqil ravishda, shu jumladan axborot texnologiyalari yordamida yangi bilim va ko'nikmalarni amaliy faoliyatda, shu jumladan faoliyat sohasiga bevosita aloqador bo'lmagan yangi bilim sohalarida foydalanish qobiliyati;

hisobot hujjatlarini tayyorlash bilan muayyan ish turlari uchun normativ hujjatlarga muvofiq kompleks ishlab chiqarish, texnologik va ilmiy tadqiqot ishlarini loyihalash va amaliyotda qo'llash qobiliyati va tayyorligi;

tuproqlar unumdorligini tiklash, saqlash va oshirish bo'yicha ilmiy tadqiqot ishlarini olib borish va ishlab chiqarishga joriy qilish;

turli masshtabli mavzuli xaritalar (eroziyalanish xaritasi, gumus bilan ta'minlanish xaritasi, oziqa moddalar bilan ta'minlanish xaritasi, sho'rlanish darajalari bo'yicha xaritanoma va boshqa)larni tuzish;

muayyan tuproq-iqlim sharoitlarida yangi resurs tejamkor texnologiyalarni qo'llash qobiliyatlariga ega bo'lishi kerak.

Tashkiliy-boshqaruv faoliyatida:

mehnat jamoasiga rahbarlik qilish;

ishlab chiqarish faoliyatini boshqarishni sifatini nazorat qilish va tatbiq etish;

yerlardan qishloq xo'jaligining turli maqsadlarida foydalanish bo'yicha amaldagi qonunchilik, qoidalar, ko'rsatmalar va me'yorlarga rioya etilishini nazoratini amalga oshirish;

zamonaviy axborot texnologiyalari tizimini yaratish va ulardan foydalanish bilan bog'liq bo'lgan ishlab chiqarish jarayonlari monitoringini yuritish va sifatini baholash usullari va mexanizmlarini ishlab chiqish;

atrof-muhitni muhofaza qilish va mehnat xavfsizligi talablariga mos kelishi borasida ishlab chiqarish jarayonlarini nazorat qilishda ishtirok etish.

Loyihaviy-xaritalash va yerlarni baholash faoliyatida:

loyihaviy va dasturiy hujjatlarni ishlab chiqish;

tuproqda ilmiy izlanish ishlari natijasida tuproq xaritalari va agrokimyoviy xaritanomalarni ishlab chiqish;

yerlarni baholash yo'riqnomalari va ilmiy izlanish natijalari bo'yicha tuproqlarning ball bonitetini belgilash.

Konsalting-servis xizmatini ko'rsatish faoliyatida:

qishloq xo'jalik ekinlarini hosildorligini oshirishda o'g'itlar va kimyoviy vositalardan oqilona foydalanishni va tuproqlar unumdorligini oshirish bo'yicha fermer xo'jaliklari hamda shaxsiy tomorqa egalariга maslahat berishi;

tuproq unumdorligini oshirishda innovatsion ishlanmalarni amaliyotga joriy etish bo'yicha tavsiyalar berish;

tuproqshunoslik sohasida ilg'or tajribalar va fan yutuqlari to'g'risida ma'lumotlar to'plash, ularni umumlashtirish hamda ommalashtirish;

xizmat ko'rsatish sohasida me'yoriy-huquqiy hujjatlardan foydalana olish.

Oliy, malaka oshirish va qayta tayyorlash ta'lim muassasalarida ilmiy-pedagogik hamda professional ta'lim muassasalarida pedagogik faoliyatda (o'rnatilgan tartibda):

o‘quv fanlarini o‘qitish metodikasini egallash;
ta’limda zamonaviy axborot texnologiyalarini qo‘llash;
oliy va professional ta’lim muassasalarida mutaxassislikka oid o‘quv fanlari bo‘yicha nazariy, amaliy va laboratoriya mashg‘ulotlarini o‘tkazish;
zamonaviy axborot va pedagogik texnologiyalardan foydalangan holda o‘quv mashg‘ulotlarini o‘tkazish;
mutaxassislikka oid fanlar bo‘yicha darslarni o‘tkazish uchun zarur bo‘lgan o‘quv-metodik hujjatlarni tuzish, tayyorlash va rasmiylashtirish;
mustaqil ta’lim va ijodiy qidiruv natijasida mutaxassislikka oid fanlar hamda pedagogik faoliyat sohasidagi turli usullar, vositalar va boshqa sohalarda o‘z-o‘zini muntazam takomillashtirib borish;
uzluksiz ta’lim tizimining davlat ta’lim standartlari va boshqa o‘quv-me’yoriy hujjatlarni ishlab chiqishda ishtirok etish qobiliyatlariga ega bo‘lishi lozim.

2. Kasbiy kompetensiyalariga qo‘yiladigan talablar.

ilmiy dunyoqarashga doir bilimlar tizimini egallagan bo‘lishi, umummetodologik fanlar asosi, iqtisodiy muammolar va jarayonlarni mustaqil tahlil qilish;

xorijiy tillardan birida kasbiy faoliyatiga oid hujjatlar va ishlar mohiyatini tushunishi, ilmiy tadqiqot va pedagogik metodologiyani bilishi va undan kasbiy faoliyatida foydalana olish;

yangi bilimlarni mustaqil egallay bilish, o‘z ustida ishlashi va mehnat faoliyatini ilmiy asosda tashkil qilish;

o‘zlashtirilgan bilimlarni ijodiy tanqidiy ko‘rib chiqish va tahlil qilish, ulardan ilmiy faoliyatida foydalanish;

o‘z faoliyatida me’yoriy-huquqiy hujjatlardan foydalanish, o‘zining kasbiy faoliyatida asosli mustaqil qarorlar qabul qilish;

internet tarmog‘idan axborotlarni olish, saqlash, qayta ishlashning asosiy usullari va vositalariga ega bo‘lish, axborotni boshqarish vositasi sifatida kompyuter bilan ishlash ko‘nikmalariga ega bo‘lish;

axborot texnologiyalaridan foydalana olish, axborotlashgan jamiyat sharoitida axborot texnologiyalarining mohiyati va ahamiyatini tushunish, axborot xuruji xavfi va tahdidlarini anglash, axborot xavfsizligining asosiy talablariga rioya qilish;

ilmiy, amaliy tadqiqotlar olib borish, tajriba natijalarini qayta ishlash va ular asosida ilmiy asoslangan xulosalar chiqarish, ilmiy maqolalar tayyorlash va tahrir qilish, ilmiy seminar, konferensiya va simpoziumlarni tashkil etish, o‘tkazish, ilmiy loyihalarni ishlab chiqish;

pedagogik faoliyatda axborot va pedagogik texnologiyalardan foydalanish;

ta’lim sifati va samaradorligini oshirishga innovatsion yondashish;

ilmiy faoliyati natijalari bo‘yicha davlat va xorijda e’lon qilingan loyihalarda ishtirok etish uchun loyiha tayyorlash;

davlat, nodavlat va notijorat tashkilotlari tomonidan e’lon qilingan tanlovlarda ishtirok etish uchun loyiha tayyorlash;

ishlab chiqarishni tashkil etish va boshqarish;
 o‘g‘itlar va hosildorlikni oshiradigan kimyoviy vositalardan oqilona foydalanish va tuproqlar muhofazasini tashkil etish;
 tuproqlarni unumdorligini tiklash, saqlash va oshirish bo‘yicha ilmiy tadqiqot ishlarini olib borish va ishlab chiqarishga joriy qilish;
 yerlarni baholash yo‘riqnomalari asosida tuproqlarning ball bonitetini aniqlash.

3. Amaliyotlarga qo‘yiladigan talablar.

Ilmiy faoliyat – ilmiy-tadqiqot ishi va magistrlik dissertatsiyasini tayyorlash, ilmiy-pedagogik ishini olib borish va ilmiy-amaliy tajribalar orttirish jarayonlari bilan uyg‘unlashtirish, tegishli amaliy ko‘nikmalar, kompetentsiyalar va malakalarni shakllantirishga qaratiladi.

Ta‘lim mutaxassisligi bo‘yicha quyidagi amaliyotlar o‘tkaziladi:

1. Ilmiy tadqiqot ishi va magistrlik dissertatsiyasini tayyorlash hamda himoya qilish;
2. Ilmiy-pedagogik ish;
3. Ilmiy amaliyot (tajriba ortirish)

4. Fanlar katalogining tuzilishi:

T.r.	Fanning malakaviy kodi	O‘quv fanlari, bloklar va faoliyat turlari	Umumiy yuklamaning hajmi, soatlarda	Kredit miqdori	Semestri
1.00		Majburiy fanlar			
1.01	ITMM1204	Ilmiy-tadqiqot metodologiyasi	120	4	2
1.02	MFO‘MM1104	Maxsus fanlarni o‘qitish metodikasi	120	4	1
1.03	TITUM1104	Tuproqshunoslikda ilmiy-tadqiqot uslublari	120	4	1
1.04	ATM1106	Antropogen tuproqlar	180	6	1
1.05	TMM1206	Tuproq monitoringi	180	6	2
1.06	RTXNVAAM1206	Raqamli tuproq xaritalashning nazariy va amaliy asoslari	180	6	2
1.07	TMAM1304	Tuproqshunoslikda modellashtirish asoslari	120	4	3
1.08	GHBBAM1306	Gumus hosil bo‘lishining biokimyoviy asoslari	180	6	3
1.09	TBDM1106	Tuproqlarning biologik diagnostikasi	180	6	1
2.00		Tanlov fanlari	420	14	2,3
2.00		Tanlov fanlari	420	14	2,3
	Kvalifikatsiya	Tuproqshunos, pedagog-tadqiqotchi			
		Jami:	1800	60	
3.00		Ilmiy faoliyat	1800	60	
		Ilmiy-tadqiqot ishi va	1080	36	(1,2,3,

		magistrlik dissertatsiyasini tayyorlash hamda himoya qilish			4)
		Ilmiy-pedagogik ish	360	12	(1,2,3)
		Ilmiy amaliyot (tajriba orttirish)	360	12	4
		HAMMASI	3600	120	

Bibliografik ma’lumotlar

UDK: 002:651.1/7
OKS 01.040.01

Guruh T 55

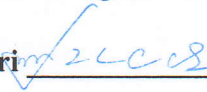
Tayanch so‘zlar:

kasb faoliyati, magistratura, loyiha-texnologik, pedagogik, ilmiy-pedagogik ish, malaka amaliyoti, magistrlik dissertatsiyasi, baholash, davlat attestatsiyasi, mustaqil ta’lim, o‘quv fanlari bloki, mundarija, oliy ta’lim muassasasi, ta’lim jarayoni, kadrlarga talab, loyihalash, ilmiy-tadqiqot jarayonlari.

Ishlab chiquvchilar, kelishilgan asosiy kadrlar iste'molchilari

ISHLAB CHIQILGAN:

Toshkent davlat agrar universiteti

Birinchi prorektori S.Ya. Islamov

2024 yil « 08 » 06

KELISHILDI:

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi
huzuridagi Oliy ta'limni rivojlantirish
tadqiqotlari markazi

Direktor M. Boltabayev
2024 yil « 07 » 07

M.O.

Andijon qishloq xo'jaligi va
agrotexnologiyalar instituti

Rektor T. Sultonov

2024 yil « 11 » 06

Tuproqshunoslik va agrokimyoviy
tadqiqotlar instituti

Direktori Sh. Bobomurodov

2024 yil « 10 » 06

M.O.

“Tuproq tarkibi va repozitoriysi,
sifati tahlil markazi” DUK bosh

Direktor O. Jabborov

2024 yil « 10 » 06

Respublika agrokimyoviy tahlil markazi

Direktori V. Muxitdinov

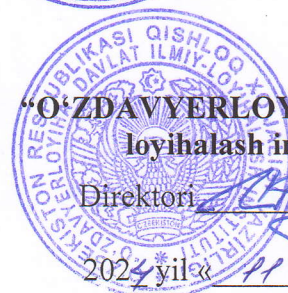
2024 yil « 11 » 06

M.O.

“O'ZDAVYERLOYIHA” davlat ilmiy-
loyihalash instituti bosh

Direktori R. Turayev

2024 yil « 11 » 06

M.O.